

Uutisia ja tiedonantoja – Nyheter och meddelanden

Colloquium on quantitative and theoretical geography

Seminaari pidettiin 11.—14. 9. 1980 Trinity Hallissa Cambridgessa. Osanottajia oli noin 120 Isosta Britanniasta, Ranskasta, Saksan Liittotasavallasta, Hollannista, Italiasta, Bulgariasta (1), Irlannista (1), Itävallasta (1), Puolasta (1), Suomesta (1) ja USA:sta (1). Seminaari kokosi yhteen kvantitatiivisen ja teoreettisen maantieteen harrastajia Euroopasta. Viidestä ensiksi mainitusta maasta osanottajat olivat järjestäytyneet maakohtaisiksi yhdistyksiksi, joiden puitteissa seminaarin ohjelma oli järjestetty.

Cambridgessa käsiteltiin maantieteen ajankohtaisia ongelmia sekä uusimpia tutkimuksia. Seminaari oli myös tutkijoiden tapaa- ja koulutustilaisuus. Se toteutettiin yleisesitelmien ja työryhmäkeskusteluin. Ohjelma oli hyvin tiivis ja antoisa.

Seminaarissa pidettiin seuraavat yleisesitelmät:

- E. Geise: The development and state of »quantitative geography» in German speaking countries.
- M. Chesnais: Urban development and spatial analysis.
- F. Dieleman ja D. Op't Veld: Dutch applications in quantitative geography: state of the art.
- P. Pagnini: Quantitative and theoretical geography in Italy.
- P. Haggett: The edges of space; a recurrent problem in British quantitative geography.
- R. J. Chorley: Systems analysis in geographical research.
- P. Taylor: Factor analysis in geographical research.
- U. Streit: Applying the theory of spatial stochastic processes in physical geography.
- J. L. Mercier: Notes on the mathematical modelling of a geo-system.
- A. Dauphiné: Models of time series; application of the Box-Jenkins model to long rainfall series.
- H. Folmer ja B. van der Knaap: A linear structural equation approach to models with lagged variables.
- A. Wilson: Dynamics of urban spatial structure: some explanatory results using difference equations and bifurcation theory.
- P. Nijkamp: New developments in multidimensional geographical data and policy analysis.

mensional geographical data and policy analysis.

G. Bahrenberg: Providing an adequate social infrastructure in rural areas.

Esitelmät tuntuivat hyvin ajankohtaisilta.

Esimerkiksi Richard Chorley piti erinomaisen esitelmän systeemianalyysistä, eikä esitelmästä ainakaan huumoria puuttunut. Chorley pohti mm. holistisuutta, normatiivisuutta ja entropiaa maantieteessä. Hendrik Folmer esitelmöi lineaarisista malleista käsitellen mm. tohtori Jöreskogin kehittämää LISRELMALLIA. Samasta aiheestahan esitelmöitiin ja keskusteltiin toukokuussa pohjoismaisilla tilastotieteen päivillä. Alan Wilson kertoi yhteiskuntatieteiden »pop-aiheesta» eli katastrofi- ja bifurkaatioteoriasta. Aiheesta on tulossa Wilsonilta myös oppikirja ensi vuonna. Kiintoisan esitelmän piti myös Peter Nijkamp, joka käsiteli monitavoite/kriteerioptimointia. Asiaa esitelmässä oli kuin pakussa oppikirjassa. Yhteenvedot ja kommentit esitti pääasiassa Robert Bennett, joka toimi myös tilaisuuden isäntänä.

Yleisesitelmistä on ehkä vedettävissä joitakin johtopäätöksiä maantieteen suunnasta. 1980-luvulla maantieteessä näyttää olevan suuntana entistä voimakkaampi orientaatio matemaattisen välineistön hyväksikäyttöön kvantitatiivisen (tilastollisen) suuntauksen ohella. Teoreettisella maantieteellä ymmärretäänkin pitkälti matemaatiikkaan tukeutuvaa formaalia teorianmuodostusta. Spatiaalisuus oli selvästi yhteinen nimittäjä — jopa niin, että muilla tieteenaloilla spatiaalisia kysymyksiä tutkivat kokevat maantieteen yhteiseksi viitekehykseksi.

Eri maissa tapahtuvasta tutkimuksesta ja kehityksen suunnasta keskusteltiin myös epävirallisesti. Teoreettisen ja kvantitatiivisen maantieteen harrastajien suhteellinen osuus vaihtelee varsin paljon maittain. Saksan liittotasavallassa teoreettisen ja kvantitatiivisen maantieteen osuus on kasvanut jatkuvasti, vaikka sitä ei voida pitää minään valtavirtauksena Liittotasavallassa. Hollannissa ja myös Isossa-Britanniassa, joissa teoreettinen ja kvalitatiivinen maantiede on hyvin edustettuna, merkittävän osan tutkimustyöstä

muodostavat suunnitteluteoreettiset kysymykset. Hyvin kehittynyt matemaattinen välineistö on keskeisesti esillä. Erityisesti Hollannissa näyttää spatiaalisuus luovan identiteetin riippumatta siitä, mikä on tutkijan »alkuperäinen» tieteenala. Saksassa ja Italiassa kvantitatiivinen maantiede on teoreettista maantiedettä (ks. teoreettisen määrittely edellä) paremmin esillä ja aputieteenä on usein tilastotiede. Ranskassa kvantitatiivisen ja teoreettisen maantieteen harrastuksessa on anglosaksisesta valtavirtauksesta poikkeavia piirteitä. Ranskalaisten esitelmissä oli esillä mm. systeemiteoria, matemaattiset mallit, geosysteemimallit ja tietokonekartografia ja -grafiikka. Nämä yleishuomiot koskevat lähinnä osallistujien tutkimustyöstä vedettäviä johtopäätöksiä, joita täydensivät lukuisat yksityiset keskustelut.

Seminaarissa oli myös työryhmätyöskentelyä, jossa keskusteltiin tutkimukseen liittyvistä kysymyksistä. Ryhmät olivat:

Time series and spatial autocorrelation
 Spatial interaction models
 Physical geography models
 Map analysis, computer graphics, remote sensing

Multivariate analysis and categorial data analysis
 Ideology and geography
 Regional policy

Työryhmätyöskentelyyn jäi niukahkosti aikaa. Osallistuin mm. aluepoliittiseen työryhmään, jossa aiheena olivat aluepolitiikan vaikutukset sekä toimenpiteiden vaikutusten ja alueellisten erojen mittausongelmat. Keskustelu ei tuonut merkittäviä uusia ratkaisuja esille, joskin oli muuten hyödyllinen.

Kokonaisuutena tapaaminen antoi hyvän kuvan teoreettisen ja kvantitatiivisen maantieteen tilasta ja kehityssuunnasta. Jälkitunnelmat ovat varsin positiiviset; maantieteen kuva jäsenyi, ja seminaarissa havaitsi maantieteen nopean kehityksen verrattuna esimerkiksi yhteiskuntatieteisiin. Seuraavaan tapaamiseen ehdotettiin erääksi uudeksi työryhmäaiheeksi Spatial Econometrics; myös keskusteltiin virallisten osanottajamaiden lisäämisestä viidestä ylöspäin mm. Pohjoismailla. Cambridgen seminaari oli toinen tällä nimikkeellä. Ensimmäinen pidettiin vuonna 1978 Strasbourgissa ja seuraava järjestetään vuonna 1982 Wienissä.

MARKKU TYKKYLÄINEN